



## ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๑/๒๕๕๖

วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

### เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรกร

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกรตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรค เกษตรกรใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โดยจัดทำรายงาน การใช้จ่ายเงินในรอบปี ๒๕๕๔ ไม่เป็นไปตามความเป็นจริง จึงเป็นการดำเนินการไม่เป็นไปตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรกร ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

#### ๑. ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑.๑ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๔ (๓๑) ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ อนุมัติเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและ ค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาพรรคเกษตรกร ประจำปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑๕๘,๔๐๐ บาท และในคราว ประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๔ (๓๗) ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ อนุมัติเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาพรรคเกษตรกร ประจำปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑๕๘,๔๐๐ บาท ซึ่งพรรค เกษตรกรได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาพรรค งวดที่ ๑ - ๔ ประจำปี ๒๕๕๔ และงวดที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๕ จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จำนวน ๑๕๘,๔๐๐ บาท

และจำนวน ๕๗,๒๐๐ บาท ตามลำดับ โดยงวดที่ ๑ - ๒/๒๕๕๔ ได้รับเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๔ งวดที่ ๓/๒๕๕๔ ได้รับเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔ งวดที่ ๔/๒๕๕๔ ได้รับเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ และงวดที่ ๑/๒๕๕๕ ได้รับเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเงินสนับสนุนสาขาพรรคโดยให้ดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่อง วิธีเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ข้อ ๔ ซึ่งกำหนดว่า “เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคการเมืองตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองแล้ว ให้พรรคการเมืองส่งเงินให้สาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมือง” และต้องลงบัญชีรายจ่ายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือประธานสาขาพรรคการเมืองผู้ใดไม่จัดให้มีการทำบัญชีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๗ หรือจัดให้มีการทำบัญชีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองโดยละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไข ซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชี อันจะเป็นผลให้การแสดงที่มาของรายได้และรายจ่ายของพรรคไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓

๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินการใช้จ่ายเงินที่พรรคเกษตรกรได้รับการสนับสนุนแล้ว ปรากฏว่า พรรคเกษตรกรได้มอบหมายให้นายบุญฤทธิ์พล ชินราช เลขานุการพรรคในขณะนั้น นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง งวดที่ ๑ และงวดที่ ๒ ปี ๒๕๕๔ จำนวน ๒๒ สาขา ส่งให้สาขาพรรคเกษตรกร ตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่สาขาพรรคเกษตรกรตั้งอยู่ ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง จำนวน ๔๒ สาขา ปรากฏว่า สาขาพรรคไม่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค งวดที่ ๑ - ๔ ของปี ๒๕๕๔ และงวดที่ ๑ ของปี ๒๕๕๕ มีจำนวน ๑๒ สาขา และสาขาพรรคได้รับเงินสนับสนุนเพียงบางส่วนมีจำนวน ๓๐ สาขา นายบุญฤทธิ์พล ชินราช อดีตเลขานุการพรรคเกษตรกร

รับว่าได้รับมอบจากพรรคเกษตรกรให้ดำเนินการดังกล่าวจริง จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่สาขาพรรคเกษตรกรตั้งอยู่ ปรากฏว่า พรรคเกษตรกรไม่ส่งเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง งวดที่ ๓ และงวดที่ ๔ ปี ๒๕๕๔ และงวดที่ ๑ ปี ๒๕๕๕ ให้แก่สาขาพรรคเกษตรกร และพบว่ามีการปลอมใบสำคัญรับเงินและสาขาพรรคได้รับเงินน้อยกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในใบสำคัญรับเงิน นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคเกษตรกรใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

๑.๔ กรณีพรรคเกษตรกรรายงานการใช้จ่ายเงินในรอบปี ๒๕๕๔ ไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยระบุข้อความในรายงาน ดังนี้

“ข้อ ๒.๒.๒ สาขาพรรคที่ได้รับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป (๖๐๐ บาท/เดือน)  
(ข้อ ๕(๒))

(๑) สาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๒๒ ได้รับการสนับสนุนตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๘,๔๐๐ บาท”

“ข้อ ๒.๒.๔ สาขาพรรคที่ขอรับการสนับสนุน ตามข้อ ๒.๒.๑ , ๒.๒.๒ และพรรคไม่ได้ดำเนินการส่งเงินให้ประกอบด้วย

(๑) สาขาพรรคลำดับที่ -  
เหตุที่ไม่ได้ส่งให้ -  
จำนวนเงิน - บาท โดยพรรค”

ในรายงาน ข้อ ๒.๒.๒ พรรคเกษตรกรได้จ่ายเงินในอัตราเหมาจ่าย ๖๐๐ บาท/เดือน จำนวน ๒๒ สาขาพรรค ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๘,๔๐๐ บาท แต่พรรคเกษตรกรได้รายงานในข้อ ๒.๒.๔ ว่า ไม่มีสาขาพรรคที่ขอรับการสนับสนุนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคและพรรคเกษตรกรยังไม่ดำเนินการส่งเงินให้ ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรวจสอบ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีความเห็นว่า พรรคเกษตรกรจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน ในรอบปี ๒๕๕๔ ไม่เป็นไปตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรกรตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกร

๒. พรรคเกษตรกร ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๖ สรุปได้ว่า

๒.๑ พรรคเกษตรกร เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๔) และ (๕) บัญญัติให้หลักประกันสำคัญแก่พรรคการเมือง รับรองสนับสนุนการจัดตั้ง และการพัฒนาสาขาพรรคการเมืองโดยรัฐ และให้การสนับสนุนการเงินหรือประโยชน์แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ แต่เหตุการณ์ผ่านมาเป็นเวลา ๕ ปี นับแต่การบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พรรคเกษตรกร เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และประกาศต่างๆ ของนายทะเบียนพรรคการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับการสนับสนุน และให้เงินอุดหนุนพรรคการเมือง มีข้อบกพร่องขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมืองและการบริหารงานเป็นอย่างมาก พรรคเกษตรกรได้รับเงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล สาขาพรรคเป็นเพียงส่วนประกอบ มีหน้าที่ทำตามนโยบายพรรค ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดทางบัญชี รายรับรายจ่ายไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ ส่วนการจัดการบริหารการเงินของสาขาพรรคเป็นอำนาจหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง อำนาจการบริหารจัดการพรรคการเมือง เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินสาขาพรรคไว้ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และไม่มีกฎหมายข้อใดห้ามพรรคการเมืองออกระเบียบในการบริหารจัดการพรรคการเมือง ซึ่งสาระสำคัญของระเบียบนี้ เป็นการจัดระเบียบการเบิกจ่ายเงินของสาขาพรรค หากสาขาพรรคใดไม่เบิกเงินก็ยังคงมีอยู่ มิได้สูญหายไปแต่อย่างใด สามารถที่จะนำเงินนี้ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง สอดคล้องกับประกาศของนายทะเบียนตามประกาศนี้สามารถนำเงินที่เหลือไปใช้จ่ายในกิจกรรมของสาขาพรรคการเมืองได้

๒.๒ การไปตรวจสอบสาขาพรรค นั้น เป็นการดำเนินการโดยผลการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องมิได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบสาขาพรรคแต่อย่างใด ซึ่งการกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นเจตนาว่า เป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของพรรคการเมืองอย่างชัดแจ้ง ส่อให้เห็นว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงาน และไม่เคารพต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่เข้าข่ายองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖๒ แต่อย่างใด และไม่มีเหตุอันใดจะให้ศาลสั่งยุบพรรคเกษตรกร ตามมาตรา ๖๕ (๕)

๒.๓ ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการตามมาตรา ๖๒ คือได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี ๒๕๔๔ แล้ว พร้อมกับส่งเอกสารประกอบ โดยพรรคเกษตรกรได้รับเงินทั้งหมด ๕ โครงการ เป็นเงิน ๗๖๕,๔๐๐ บาท มิใช่ได้รับเงินแต่เพียงเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เท่านั้น และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองใช้จ่ายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินที่ได้รับการสนับสนุน ดังนั้น มาตรา ๕๕ จึงขัดหรือแย้งกับคำร้องของผู้ร้องทุกประการ การดำเนินการตามมาตรา ๖๒ ของผู้ถูกร้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่นเดียวกับการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๕ และพรรคเกษตรกรได้ดำเนินการตามความในมาตรา ๖๒ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ จนเวลาล่วงเลยมา ๑ ปีแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องควรจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่สิ้นเดือน มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

๒.๔ ผู้ถูกร้องเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่สามารถใช้อำนาจกึ่งตุลาการ อีกทั้งไม่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและความไม่เที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ในหลายๆ กรณี เป็นความผิดในการปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) และอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยปัญหาข้อโต้แย้งต่างๆ ปรากฏตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ พึงใช้อำนาจในนามคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อโต้แย้งต่างๆ และถ้าหากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เข้าใจและไม่สามารถกระทำได้ ความสุจริตเที่ยงธรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ การกระทำของนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าข่ายการกระทำผิดต่อกฎหมายหลายกรณี รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่และละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๓ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยกคำร้องของผู้ร้อง

๓. นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖ สรุปได้ว่า

๓.๑ ตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การจัดการบริหารการเงินของสาขาพรรคเป็นอำนาจหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อบังคับของพรรคเกษตรกร อำนาจการบริหารจัดการพรรคการเมืองเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรค พรรคเกษตรกรจึงออกระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงิน ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าโทรศัพท์ฯ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และไม่มีกฎหมายข้อใดห้ามมิให้

พรรคการเมืองออกระเบียบในการบริหารจัดการพรรคการเมือง โดยสาระสำคัญของระเบียบนี้ เป็นการจัดระเบียบการเบิกจ่ายเงินของสาขาพรรค ซึ่งสาขาพรรคใดไม่เบิกเงินก็ยังคงมีอยู่ มีได้สูญหายแต่อย่างไร และสามารถนำเงินนี้ใช้ประโยชน์ในกิจการของพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับประกาศของนายทะเบียนที่ให้นำเงินที่เหลือไปใช้จ่ายในกิจกรรมของสาขาพรรคการเมืองได้นั้น ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีสิทธิที่จะออกประกาศหรือระเบียบต่างๆ เพื่อความสะดวกและมีประสิทธิภาพในการจัดการบริหารภายในของพรรคได้ แต่การออกระเบียบต้องออกภายใต้บังคับของกฎหมาย ผู้ถูกร้องอ้างว่าการใช้เงินของพรรคสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นเป็นการชี้แจงที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง กล่าวคือ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๑๗ ซึ่งกำหนดให้ “พรรคการเมืองใดที่ไม่ได้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรร หรือเมื่อครบปีมีเงินเหลือจ่ายหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ให้เงินที่เหลือตกเป็นของกองทุน เว้นแต่สาขาของพรรคการเมืองใดมีเงินเหลือจ่ายจากการใช้จ่ายตามข้อ ๕ (๒) สาขาพรรคการเมืองนั้นจะนำเงินที่เหลือจ่ายดังกล่าวไปใช้จ่ายในการดำเนินกิจการทางการเมือง เพื่อพัฒนาสาขาพรรคการเมืองได้” แต่กรณีของผู้ถูกร้องข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวคือ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้อ ๑๗ กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งเงินให้สาขาพรรคเต็มตามจำนวนและหากสาขาพรรคใช้จ่ายไม่หมดภายในสิ้นปี จึงเป็นเงินเหลือจ่าย ที่สาขาพรรคจะนำเงินไปพัฒนาสาขาพรรคได้ แต่กรณีของผู้ถูกร้อง เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องมิได้ส่ง หรือส่งให้แก่สาขาพรรคเพียงบางส่วนไม่เต็มจำนวนที่สาขาพรรคจะต้องได้รับเงินสนับสนุน จึงไม่ใช่เงินเหลือจ่ายตามความหมายของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้อ ๑๗ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายในกิจการอื่นตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างได้ ผู้ถูกร้องจะต้องคืนเงินที่มีได้ใช้จ่าย หรือที่มีได้ส่งให้แก่สาขาทั้งหมดคืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามข้อ ๑๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๓.๒ กรณีที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การที่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการตรวจสอบสาขาพรรค โดยผู้ถูกร้องมิได้มอบหมายให้ดำเนินการหรือได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน จึงเป็นการดำเนินการโดยพลการอันเป็นการก่อให้เกิดเจตนาว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของพรรคการเมือง และเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานนั้น ผู้ร้องเห็นว่า เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการส่งเงิน งวดที่ ๑ - ๔ ของปี ๒๕๕๔

และงวดที่ ๑ ของปี ๒๕๔๕ แล้วพบว่า มีประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักฐานการส่งเงินว่า สาขาพรรค ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากพรรคเกษตรกรหรือไม่ อย่างไร ผู้ร้องจึงได้ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่สาขาพรรคคนนั้นตั้งอยู่ ดำเนินการสอบ ข้อเท็จจริง โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ การดำเนินการดังกล่าวของผู้ร้องจึงเป็นการดำเนินการตามกฎหมาย มิได้ ดำเนินการโดยพลการอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

๓.๓ กรณีที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า พรรคเกษตรกรได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมือง ทั้งหมด ๕ โครงการ มิใช่แต่เพียงได้รับเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เท่านั้น ซึ่งกฎหมายบัญญัติชัดเจนว่าให้พรรคการเมืองใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินที่ได้รับ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๘ ซึ่งผู้ถูกร้อง ได้ใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนของพรรคการเมืองแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินสนับสนุนที่ได้รับ จึงตัดคำร้องของนายทะเบียนทุกประการ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากมาตรา ๕๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องเงินที่ได้รับการสนับสนุนในส่วนของแผนงาน และโครงการ แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นเงินสนับสนุนในส่วนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๑

๓.๔ กรณีที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ได้ดำเนินการรายงานการใช้จ่ายเงินตามมาตรา ๖๒ เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งถ้าผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑๕ วัน ต้องยื่นคำร้องนับตั้งแต่วันที่สิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองล่วงเลยระยะเวลา กว่า ๑ ปี แล้วนั้น ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ร้องได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินของผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๒ ในรอบปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการตรวจสอบเอกสาร และการสอบสวน ข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องเข้าข่ายกระทำการอันเป็นความผิดหรือไม่ และเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับทราบรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย และพบว่า ผู้ถูกร้องมีการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้อง ที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ได้มีมติครั้งที่ ๖/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาและเห็นชอบตามมติของ ที่ประชุม คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ว่าผู้ถูกร้องมีความผิดดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดฐานจัดทำบัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับ และแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย รวมทั้งการจัดทำบัญชีแยกประเภทไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๗ และ มาตรา ๓๘ (๑) (๓) มีโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓

(๒) ความผิดฐานใช้จ่ายเงินและจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามความเป็นจริง อันเป็นความผิดตามมาตรา ๖๒ และเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ (๕)

(๓) ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบกับ มีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ และใช้เอกสารสิทธิปลอม ตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ดังนั้น การที่ผู้ร้องได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินตามมาตรา ๖๒ ในรอบปี ๒๕๕๔ ของ ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ จึงมิได้หมายความว่าในวันดังกล่าวจะถือเป็นวันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองได้ทราบเหตุแห่งการยุบพรรคแล้ว แต่เป็นเพียงขั้นตอนการตรวจสอบเอกสาร และสอบสวน ข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องเข้าข่ายกระทำการอันเป็นความผิดหรือไม่ ซึ่งเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ การจะนับว่าเมื่อใดจะถือได้ว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องถือวันที่ผู้ร้องพิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอว่า มีเหตุแห่งการยุบพรรคและหากผู้ร้องเห็นชอบ สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งจะจัดทำคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ ความปรากฏต่อผู้ร้องต่อไป กรณีของผู้ถูกร้องนั้นผู้ร้องได้เห็นชอบตามมติที่ประชุมคณะกรรมการด้าน กิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และผู้ร้องได้ยื่น คำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกร เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จึงเป็น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ การยื่นคำร้องจึงไม่เกิน สิบห้าวัน ตามที่กฎหมายกำหนด

๔. ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีสาระสำคัญในการให้เงินอุดหนุน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๒ ผู้ถูกร้อง พบข้อบกพร่องในการให้เงินสนับสนุนและอื่น ๆ แก่พรรคการเมืองขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งและระเบียบต่างๆ ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง



มิได้เอื้อประโยชน์ในการพัฒนาพรรคการเมือง โดยเฉพาะในการจัดตั้งและพัฒนาสาขาพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากได้รับสิทธิประโยชน์มาก จากประกาศและระเบียบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกองทุนกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเอาเปรียบทั้งการสนับสนุนทางการเงินและอื่นๆ ในการเลือกตั้ง ขาดความเสมอภาคในการจัดสรรเงินไม่เท่าเทียมกัน เลือกปฏิบัติอันมีความแตกต่างกันมากในสิทธิประโยชน์ที่พรรคการเมืองพึงได้รับ ตลอดระยะเวลา ๕ ปี ที่ผ่านมาในการ บังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมืองก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากแก่การปฏิรูปทางการเมือง และการพัฒนาพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พรรคเกษตรกรไม่สามารถพัฒนา และสร้างสรรค์ให้พรรคการเมืองก้าวหน้า ผู้ถูกร้องอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๒ โดยให้สาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง ตามที่ได้รับมอบหมายการที่ผู้ร้องชี้แจงว่า ประกาศหรือระเบียบของพรรคผู้ถูกร้องไม่สอดคล้องต่อกฎหมายและระเบียบของกองทุนฯ นั้น เป็นความเข้าใจผิด ประกาศหรือระเบียบของพรรคผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยกฎหมายที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีอำนาจ รับเงินแทนสาขาพรรค การกำหนดนโยบายให้สาขาพรรคถือปฏิบัติในการทำบัญชี และการเบิกจ่ายเงิน หรือการบริหารเงินที่เหลือจ่ายใดๆ ที่พึงมีสามารถนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาสาขาพรรคหรือจ่ายด้านอื่นๆ ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ได้ จึงขอบด้วยกฎหมาย การใช้กฎหมายพรรคการเมือง มาตรา ๖๑ และการวางหลักเกณฑ์ต้องไม่ละเมิดสิทธิและประโยชน์ที่กฎหมายรับรองไว้ หากสำคัญผิดก็ย่อมเกิดปัญหา ตามมาภายหลัง ก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ การได้รับเงินจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองแยกได้ ๒ ส่วน คือตามมาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๑ สำหรับระเบียบและวิธีการต้องชัดเจนไม่ขัดต่อกฎหมาย ผู้ถูกร้องเห็นว่า การได้รับเงินจัดสรรและการใช้จ่ายเงินตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง บัญญัติต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติและรับรองให้พรรคการเมืองได้รับสิทธิและประโยชน์ กรณี ตามมาตรา ๖๑ มีสาระโดยรวม ๓ ประการ คือ

- (๑) รายได้และรายจ่ายค่าไปรษณียากรให้แก่พรรคการเมือง
- (๒) รายได้และรายจ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง
- (๓) รายได้และรายจ่ายด้านอื่นๆ เพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมือง

รายได้และรายจ่ายต่างๆ ตามมาตรา ๖๑ นี้ถือว่าเป็นรายได้ที่ได้รับการจัดสรรตามสิทธิและประโยชน์ที่พรรคการเมืองและสาขาพรรคพึงได้รับ เช่นเดียวกันกับรายได้รายจ่ายตามมาตรา ๕๘ ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับการใช้จ่ายในมาตรา ๕๕ พรรคการเมืองต้องใช้จ่ายสนับสนุนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเงิน ที่ได้รับการจัดสรร ในมาตรา ๖๑ คำว่า รายจ่ายด้านอื่นๆ มีความหมายอย่างกว้าง พรรคการเมือง

มีอำนาจหน้าที่และสามารถจ่ายได้ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างไม่มีขีดจำกัดแต่อย่างใดทั้งสิ้น และมาตรา ๖๑ ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งปัญหา นั้น ผู้ถูกร้องต้องได้รับสิทธิและประโยชน์ครบถ้วนแต่ในข้อเท็จจริงการจัดสรรในปี ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรทั้งสิ้น ๓๘๘,๘๐๐ บาท แต่ได้รับเงินเพียง ๗๕,๖๐๐ บาท (ได้รับเงินงวดเดียว) เมื่อขอเบิกก็เพิกเฉย ส่อให้เห็นเจตนาอันไม่สุจริตและปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีข้ออ้างว่ามีการชะลอการจ่ายเงินซึ่งเป็นระเบียบที่อยู่นอกเหนือกฎหมาย ทั้งๆ ที่เดิมเคยจ่ายครั้งเดียวหมดทุกรายการ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ ให้หลักประกันแก่พรรคการเมืองในการจัดตั้งและพัฒนาสาขาพรรค ในปี ๒๕๔๓ พรรคเกษตรกร ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรค ๕๔ สาขา ใช้เงินไป ๑๖๑,๐๐๐ บาท จึงพึงได้รับสิทธิและประโยชน์ดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น หากอาศัยบทบัญญัติตามมาตรา ๖๑ ผู้ถูกร้องย่อมสามารถจ่ายเพื่อการจัดตั้งและพัฒนาสาขาพรรคการเมืองในรายการรายจ่ายอื่นๆ ได้ หรือขอใช้การจ่ายเงินที่ได้จ่ายไปเพื่อกิจกรรมนี้ ได้โดยชอบ การที่ผู้ร้องมีคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องใช้เงินตามมาตรา ๖๑ ไม่เป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงประกาศและนโยบายของผู้ถูกร้อง จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๑ ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิที่จะได้รับเงินและมีสิทธิที่จะได้ใช้จ่ายเงินปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๕๘,๔๐๐ บาท และในปี ๒๕๔๕ จำนวน ๓๘๘,๘๐๐ บาท เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสาขาพรรคหรือใช้จ่ายในด้านอื่นๆ ในกิจการของพรรคการเมืองได้ซึ่งเท่ากับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองยังค้างหนี้ที่ต้องชำระหนี้ส่งเงินคืนให้แก่ผู้ถูกร้องตามแผนงานและโครงการปี ๒๕๔๕ ประมาณ ๑ ล้านบาทเศษ ปี ๒๕๔๖ ประมาณ ๑ ล้านบาทเศษ รวมทั้งค่าเสียหายที่ผู้ถูกร้องขาดโอกาสในการพัฒนาพรรคการเมืองอีกจำนวนหนึ่งด้วย และต้องชำระหนี้ตามมาตรา ๖๑ ให้แก่ผู้ถูกร้อง ตามสิทธิในปี ๒๕๔๕ ที่ค้างชำระเป็นเงิน ๒๕๑,๖๐๐ บาท รวมตลอดถึงสิทธิที่พึงได้รับเงินในปี ๒๕๔๖ ให้ครบถ้วนด้วย ตามมาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๑ เช่นเดียวกับพรรคการเมืองอื่นๆ และผู้ถูกร้องได้ดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๖๒ ถูกต้องแล้ว ผู้ร้องก็ยอมรับแล้วว่า ได้รับเอกสารรายงานการใช้จ่ายเงินของผู้ถูกร้องไว้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องต้องดำเนินการต่อผู้ถูกร้องตามความผิดกรณีการใช้จ่ายเงินที่มีข้อบกพร่องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๖๓ เท่านั้น จึงจะชอบด้วยกฎหมาย

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เกี่ยวกับเงินสนับสนุนในเรื่องค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้จ่ายเงินในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งต่อมาได้มีประกาศของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่องวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ข้อ ๔ กำหนดว่า “เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคการเมืองตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองแล้ว ให้พรรคการเมืองส่งเงินให้สาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อพรรคการเมืองได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว พรรคการเมืองต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมือง” ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ในปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๕๘,๔๐๐ บาท จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง งวดที่ ๑ - ๒ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔ งวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และงวดที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ แล้ว ไม่ดำเนินการส่งเงินดังกล่าวให้สาขาพรรคให้ครบทุกสาขาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งการส่งเงินและไม่แจ้งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคให้ผู้ร้องทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาพรรค จึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การจัดการบริหารการเงินของสาขาพรรค เป็นอำนาจหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งปรากฏอยู่ในข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องตามระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินสาขาพรรค ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และไม่มีกฎหมายห้ามมิให้พรรคการเมืองออกระเบียบในการบริหารจัดการพรรคการเมือง นั้น ไม่สามารถรับฟังมาเป็นข้อหักล้างการไม่ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่องวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ได้ จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

ข้อที่ว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องประจำปี ๒๕๔๔ ว่า สาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๒๒ ได้รับการสนับสนุนตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงธันวาคม ๒๕๔๔ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๘,๔๐๐ บาท แต่จากการตรวจสอบของผู้ร้องพบว่า มีสาขาพรรคที่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค งวด ๑ - ๔ ของปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๒ สาขา และได้รับเงินบางส่วน ๓๐ สาขา และมีการปลอมใบสำคัญการรับเงินของกรรมการสาขาพรรคที่ให้การว่า ลายมือชื่อที่ลงในใบสำคัญการรับเงิน ไม่ใช่ลายมือของตน ข้อนี้ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นเรื่องความผิดพลาดทางบัญชี ลงรายรับและรายจ่ายไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ และการตรวจสอบสาขาพรรคเป็นการดำเนินการโดยพลการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ส่อให้เห็นว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของพรรคการเมืองไม่เข้าข่ายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำชี้แจงผู้ถูกร้องเป็นการยอมรับอยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ อีกกรณีหนึ่ง

สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคเกษตรกรผู้ถูกร้องภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือไม่ นั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนปี ๒๕๔๔ ไปเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ แล้ว โดยผู้ร้องควรจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่สิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ แต่ได้ปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยมาหนึ่งปี จึงเกินกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้น เห็นว่า วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คือ วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอว่ามีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง มิใช่ นับแต่วันที่พรรคการเมืองยื่นรายงานการจ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ร้องให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ และยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ จึงอยู่ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันตามที่กฎหมายกำหนด

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรกรได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะการรวมตัวของประชาชนในการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อแสดงเจตนารมณ์ทางการเมือง เป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองนั้น ควรมีวิธีการตรวจสอบควบคุม หากมีการใช้เงินไม่ถูกต้องก็ควรงดการสนับสนุนและเรียกเงินคืน พร้อมทั้งดำเนินคดีแพ่งและอาญาตามลักษณะและพฤติการณ์ของการกระทำความผิด การที่ให้ยุบพรรคการเมือง เพราะเหตุดังกล่าว เป็นการบังคับเกินกว่าเหตุ ทำให้เกิดความเสียหายและเดือดร้อนแก่ผู้บริหารพรรคและสมาชิกพรรคที่ไม่เกี่ยวข้อง จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงรับบังคับให้

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง มีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรกร

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพันธ์ จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบุรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ